

ถอดบทเรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน

รองศาสตราจารย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นเวลา 1 วัน เป็นที่ประจักษ์ชัดถึงความสามารถที่โดดเด่นของทีมงานผู้บริหารและทีมงานบุคลากรภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย คณะต่าง ๆ และกรรมการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาอย่างจริงจัง ในการสร้างมหาบัณฑิต และดุสิตบัณฑิตที่มีคุณค่าสร้างความภาคภูมิใจและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ประกอบการ ชุมชน และสร้างองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง โดยวัตถุประสงค์ที่ได้จากการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ คือ

1. เพื่อสานต่อยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาความร่วมมือร่วมกัน ในการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร หรือการฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่ทั้งสองมหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญ เช่น เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมการเกษตรเพื่อเป็นอาหารสุขภาพ ร่วมกับคณะและหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง กรรมการบัณฑิต และกรรมการนโยบาย และกรรมการคณะทำงาน มีความเป็นอิสระในเชิงวิชาการและบริหารบุคลากรงบประมาณ ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนร่วม แบบตรงเป้าหมายและคุณภาพได้อย่างทันเหตุการณ์และตามลำดับความสำคัญ

2. ได้ศึกษาผลสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรม Best Practices ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการจัดทำและมีผลกระทบต่อการจัดการและสนับสนุนบัณฑิตได้ผลเป็นอย่างดี เช่น โครงสร้างระบบการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยโครงการ ดังนี้

2.1 โครงการสนับสนุนคุณลักษณะที่บัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องผ่านก่อนสำเร็จการศึกษา เช่น โครงการ Soft Skill ใน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) การวิจัยและสารสนเทศที่ได้คุณภาพ 2) ลักษณะการเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ และ 4) จิตสาธารณะในการทำประโยชน์ การบริหารจัดการฐานข้อมูล Grad Management Information System ที่ทันสมัยใช้งานได้จริงสำหรับ นักศึกษา หลักสูตรและอาจารย์ประจำบัณฑิต ตลอดจนศิษย์เก่าและเครือข่ายผู้ประกอบการ การพัฒนาระบบ QR Code และ Application เพื่อการให้บริการและจัดลำดับในการมาติดต่อใช้บริการของนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

2.2 มีห้อง Sound Lab ที่ทันสมัย เพื่อใช้สนับสนุนในเรื่องการสอบภาษาต่างประเทศ และมีพื้นที่ Co-Working Space สำหรับนักศึกษาและบุคลากร

2.3 โครงการ Graduate Student Barometer & Satisfaction Survey เป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักศึกษาในภาพรวมทั้งหมด เช่น ความคาดหวัง ความเข้าใจ และเจตนาของนักศึกษา ตั้งแต่สมัครเข้ามาศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา เพื่อทราบข้อมูลดังกล่าว เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำไปสู่การพัฒนา การประเมินคุณค่า การสื่อสารที่ตรง

กลุ่มเป้าหมาย การวางแผน กลยุทธ์การลงทุน เพื่อดึงดูดนักศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและบุคลากร อย่างเหมาะสม

3. เพื่อศึกษาการพัฒนาและการสนับสนุนหลักสูตร ที่ทำให้การผลิตนักศึกษาได้ตรงตามแผนทั้งคุณภาพ และปริมาณ ตัวอย่าง เช่น การสร้างหลักสูตรร่วมระหว่างคณะวิศวกรรมศาสตร์ กับบริษัท ทูคอบีเอเรชั่น ในชื่อหลักสูตร สถาปัตยกรรมองค์การ ภาคพิเศษ โดยมีบุคลากรของบริษัทเข้ามาเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ปีละไม่น้อยกว่า 10 คน และเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าเรียนร่วมกันด้วย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ร่วมกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างหลักสูตรดนตรีสำหรับครูดนตรีมาเรียนปีละกว่า 50 คน นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรที่หลากหลายและมีการ Share Cost โดยร่วมกันในหลายๆ คณะ ในลักษณะ Joint Degree Program และ Double degree ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยมีทุนการศึกษา โดยให้ทุนสำหรับนักศึกษาไทยและนักศึกษา ต่างชาติกว่า 500 ทุน แบ่งเป็น Full Scholarship จำนวน 50 ทุน และ Partial Scholarship จำนวน 450 ทุน

4. การศึกษาข้อมูลเพื่อการจัดการ ปรับปรุง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ เพื่อตอบคุณภาพ และใช้งานได้จริง ผ่านการพิจารณาโดยกรรมการบัณฑิต เช่น

- การบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมดขึ้นตรง ต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ดูแล เช่น การรับนักศึกษา การจัดสอบ การลงทะเบียนเรียน ฯลฯ รวมทั้งดูแลเงินรายได้และรายจ่ายของทุกหลักสูตรด้วย บัญชีของหลักสูตรจะแยกบัญชีเป็นของแต่ละหลักสูตร และรายงานให้กับหลักสูตรทราบสถานการณ์การเงินของแต่ละหลักสูตรเป็นประจำทุกเดือน

- ประธานหลักสูตรแต่งตั้งโดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยการเสนอจากคณบดีคณะนั้น ๆ

- คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับระดับบัณฑิตศึกษาทุกฉบับต้องมาจากบัณฑิตวิทยาลัยเท่านั้น เช่น ใบตอบรับการเข้าเรียน ใบแต่งตั้งคณะกรรมการทุกชนิด รวมทั้งการกลั่นกรองหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ซึ่งคณบดีเป็นประธาน รองคณบดีฝ่ายวิชาการเป็นเลขานุการ ทำให้ทุกหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยบริหารจัดการเป็นไปในทิศทางความคาดหวังผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต ตามนโยบาย ของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. นโยบายในการสร้างบัณฑิตศึกษา ที่ชัดเจนประกอบด้วย ผลิตบัณฑิตตาม ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต งานวิจัยตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและใช้งานได้ในเชิงพาณิชย์ มีความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม นักศึกษามีทัศนคติแบบสากลตามที่ภาคชุมชนธุรกิจต้องการ มีคุณสมบัติการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดี มีวินัย มนุษย์สัมพันธ์ ทำงานเป็นทีม ทุ่มเต็มผลงานที่มีชื่อเสียงทางวิชาการ มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และมีจำนวนงานวิจัยที่ถูกนำมาใช้อ้างอิงได้มาจากฐานข้อมูล Scopus สัดส่วน ของคณะที่เป็นหลักสูตรนานาชาติและมีความร่วมมือจากต่างประเทศ/นานาชาติ ทำให้แนวโน้มจำนวนนักศึกษา ต่างชาติมาเรียนเพิ่มขึ้นแต่ยังคงรักษาระดับนักศึกษาไทยไม่ลดลงมาก

2. ความคาดหวังของมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัยสามารถเพิ่มจำนวนและคุณภาพ ผลงานวิจัยของนักศึกษาที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในฐานข้อมูลและวารสารที่ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ ในด้านวิชาการเพิ่มมากขึ้น เพิ่มศักยภาพอาจารย์ประจำบัณฑิต การจัดการหลักสูตรได้ดี อยู่รอด มีชื่อเสียงระดับ ประเทศและนานาชาติ บริหารจัดการได้ดีในทุกมิติ

3. การจัดการโครงสร้างกรรมการของบัณฑิต ประกอบด้วย คณะกรรมการ จำนวน 3 คณะ ได้แก่ 1) กรรมการนโยบาย 2) กรรมการบัณฑิต 3) กรรมการดำเนินการและบุคลากร โดยมี องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 กรรมการนโยบาย ประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดีที่เกี่ยวข้อง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่ให้นโยบาย กำกับและสนับสนุนภารกิจหลัก ๆ ที่สำคัญ ตามความคาดหวังและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย เช่น การเปิด-ปิดหลักสูตร การอนุมัติแผนงบประมาณการเสนอสรรหาการแต่งตั้งผู้บริหาร การอนุมัติโครงการยุทธศาสตร์ ฯลฯ

3.2 กรรมการบัณฑิต ประกอบด้วย คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ผู้บริหารตัวแทนหลักสูตรและตัวแทนผู้บริหารจากคณะที่มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ทำหน้าที่ในการเสนอเปิด-ปิด หลักสูตร การแต่งตั้งอาจารย์ประจำบัณฑิต การเสนอจบการศึกษาของนักศึกษา การออกระเบียบและประกาศ ฯลฯ

3.3 กรรมการดำเนินการและบุคลากร ประกอบด้วย ทีมบริหารและหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่สนับสนุนงานประจำและทำงานร่วมกับคณะหลักสูตรในการสร้างบัณฑิตให้ได้ตามแผน มีคุณภาพและคุณสมบัติที่เป็นไปตามความคาดหวังของมหาวิทยาลัยและผู้เรียน และทำหน้าที่ช่วยกลั่นกรองข้อมูลให้แก่กรรมการบัณฑิตและกรรมการนโยบาย ฯลฯ กรรมการแต่ละชุดมีความเป็นอิสระในกรอบหน้าที่ในเชิงวิชาการและบริหารบุคลากร งบประมาณ ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนร่วม แบบตรงเป้าหมายและมีคุณภาพได้อย่างทันเหตุการณ์จริงตามลำดับความสำคัญที่รับผิดชอบ

ภาพที่ 1 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวต้อนรับและแนะนำบัณฑิตวิทยาลัย
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าววัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน

ภาพที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสนับสนุนและบริการของสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ระบบ Grad MIS ห้อง Sound Lab และการตอบข้อซักถาม

ภาพที่ 3 บรรยากาศการประชุมเพื่อสรุปการศึกษาดูงาน

โดยสรุปสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อนำมาวางแผนยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการที่ต้องช่วยกันทำอย่างเร่งด่วน คือ

1. การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์บัณฑิตศึกษา สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพนักศึกษาโดยการปรับปรุงทั้งระบบ เพื่อการจัดการให้ทันสมัย ลดขั้นตอน ลดเวลาและตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง
2. การปรับปรุงระเบียบและกรรมการบัณฑิตให้ได้ผลตามบทบาทที่วางไว้ เช่น เพิ่มกรรมการนโยบายเพื่อการมีส่วนร่วมจากมหาวิทยาลัยและคณะที่สำคัญในการช่วยผลักดันและสนับสนุนการจัดการเพิ่มคุณภาพและจำนวนบัณฑิตและการใช้จ่ายงบประมาณได้ตรงเป้าหมายได้อย่างแท้จริง เป็นต้น
3. การเพิ่มระบบการบริการและสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การบริการผ่านระบบ Application หรือ QR Code ผ่านมือถือ เป็นต้น
4. การส่งเสริมสนับสนุนทักษะให้แก่บัณฑิตทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นนโยบายในอนาคตที่จำเป็นต้องจัดทำและกำหนดเป็นเงื่อนไขให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องผ่านการประเมินทักษะดังกล่าวก่อนจบการศึกษา
5. การประชาสัมพันธ์ผลงานของหลักสูตร อาจารย์ที่มีผลงานโดดเด่น ตลอดจนการให้ทุนการศึกษา และจัดทำความร่วมมือกับชุมชน องค์กรรัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเครือข่ายต่างประเทศ โดยต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและตรงเป้าหมาย
6. สนับสนุนการพัฒนาคณาจารย์ประจำบัณฑิต ให้มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญร่วมกับผู้ประกอบการ เพื่อสร้างหลักสูตรร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชนเชิงบูรณาการหรือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
7. การพัฒนาบุคลากรบัณฑิตวิทยาลัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และคณะที่เกี่ยวข้องให้สำเร็จและบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายตามความต้องการของมหาวิทยาลัยและประเทศชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืน